כל המנחות באות מצה פרק חמישי מנחות ס.

הוי רבוי אחר רבוי ואין רבוי אחר רבוי אלא למעט ואיכא דאמרי אמר רב יצחק בר יוסף בעי רבי יוחנן נתן משהו שמן על גבי כזית מנחה מהו מי בעינן שימה כנתינה או לא תיקו: נתן שמן על שיריה: ת"ר [1]לא ישים [א] עליה שמן ולא יתן יכול בשני כהנים תלמוד לומר עליה בגופה של מנחה הכתוב מדבר ולא בכהן יכול לא יתן כלי על גבי כלי ואם נתן פסל ת"ל עליה בגופה של מנחה הכתוב מדבר: **מתני'** [א]יש טעונות הגשה ואין טעונות תנופה [ב] הגשה ותנופה תנופה ולא הגשה לא תנופה ולא הגשה [א]ואלו טעונות הגשה ואין טעונות תנופה מנחת הסולת והמחבת ומרחשת והחלות והרקיקין מנחת כהנים ומנחת כהן משיח מנחת נכרים מנחת נשים ומנחת חוטא [ג] רבי שמעון אומר מנחת כהנים ומנחת כהן משיח אין בהן הגשה לפי שאין בהן קמיצה וכל שאין בהן קמיצה אין בהן הגשה: **גמ'** [ב]אמר רב פפא כל היכא דתנן עשר תנן מאי קמ"ל לאפוקי מדרבי שמעון [ג]דאמר מחצה חלות ומחצה רקיקין יביא קמ"ל דלא: מנא הני מילי דתנו רבנן אילו נאמר [2]והבאת אשר יעשה מאלה לה' [ד] והקריבה אל הכהן והגישה הייתי אומר אין לי שטעון הגשה אלא קומץ בלבד מנחה מנין תלמוד לומר מנחה [ה] מנחת חוטא מנין ת"ל את המנחה ודין הוא נאמר [ו] [ד]הכא מנחת

[ז] [ה](**הוי רבוי אחר רבוי.** דגבי שמן כתיב)[ו]עליה (דהיינו כזית וגבי לבונה כתיב) עליה דמשמע עד דאיכא שיעורא): [ז](בלבונה כתיב) נתינה ונתינה בכזית כדכתיב (ויקרא כב) ונתן לכהן את הקדש וההיא נתינה כתיבה אכילה [ח] וכל אכילה בכזית. עליה משמע דבמנחה נמי בעינן כזית הוי רבוי אחר רבוי דגבי שמן כתיב עליה דהיינו כזית וגבי לבונה עליה הוי רבוי אחר רבוי ולאו אלא למעט דגבי לבונה לא בעינן כזית מנחה [ט] דעל משהו נמי חייב: **מי בעינן שימה.** דשמן דומיא דנתינת לבונה דלא מחייב אלא בכזית אי לא: **יכול בשני כהנים.** דלא יתחייבו שני לאוין עד שיהו שני כהנים אחד נותן שמן ואחד נותן לבונה אבל חד כהן לא מחייב אלא חד לאו: **בגופה של מנחה הכתוב מדבר.** תלויין שני הלאוין כיון שנתן שמן ולבונה על המנחה חייב שתים לא שנא חד ולא שנא תרין: (א) **יכול לא יתן כלי כו': בגופה של מנחה.** עד שיערב את השמן או הלבונה במנחה: **מתני' כל שאין לה קמילה.** להתיר שירים לכהנים: **אין לה הגשה.** כדקתני בברייתא לקמן ויצאו אלו מנחת כהנים ומנחת כהן משיח שאין מהן לכהנים: **גמ' עשר תנן.** במאי ליסני כדפרישית לעיל (דף נט.): **והבאת את המנחה.** בההוא קרא כתיב והגישה אל המזבח: **אלא קומץ בלבד.** שנעשה לה': **מנחה כו'.** שטעונה הגשה קודם קמילה: **ודין הוא.** דמנחת חוטא טעונה הגשה ולא צריך קרא: מנחת

מי בעינן שימה דומיא דנתינה או לא. בפ"ק דכריתות (דף ו:) פליגי רבי יהודה ור"מ גבי שמן המשחה דר' מאיר סבר על בשר אדם לא יסך וכתיב ואשר יתן ממנו על זר מה סיכה כל שהוא אף נתינה כל שהוא ור' יהודה סבר ילפינן נתינה דזר מנתינה דעלמא מה נתינה דעלמא כזית אף נתינה דהכא כזית והשתא הך בעיא דהכא ניחא לתרוייהו דאפילו לר"מ דיליף התם משום דנתינה וסיכה בחדא מילתא כתיבי אלא שזה כתוב באזהרה וזה כתוב בכרת ואפילו לר' יהודה נמי דלא יליף התם דלמא הכא מודה כיון דנתינה ושימה כתיבי בחד קרא והא דמשמע דנתינה בעלמא בכזית היינו משום דילפינן מנתינה דתשלומי תרומה דהויא בכזית כדתנן דפרק כל שעה (פסחים לב:) ודלא כאבא שאול דלדידיה שוה פרוטה בעי וכי איכא שוה פרוטה אע"פ שאין בו כזית אי נמי אפילו לאבא שאול דשאני התם דיליף ממעילה דבפרוטה כדאיתא התם והא דאמר בפרק הזהב (ב"מ מז.) קונין בכלי אף על פי שאין בו שוה פרוטה אע"ג דכתיב ונתן לרעהו נעלו כתיב דמשמע כל דהו וגט נמי אמרינן (גיטין דף כ.) כתבו על איסורי הנאה כשר דונתן בידה נתינת גט בעלמא קאמר כדכתי' ספר אפי' כל דהו ולמאי דפרישית דטעמא דאבא שאול משום דיליף ממעילה ניחא טפי דלא שייך למילף ממעילה אלא תרומה שהיא כעין מעילה שמשלם קרן וחומש וקצת קשה בתרומה דכתיב (דברים יח) תתן לו אמאי חיטה אחת פוטרת את הכרי ניבעי כזית כנתינה דשמעתין ואין לומר דחיטה אחת לאו דוקא דהא אמרינן בסוף מסכת ע"ז (דף עג:) דטבל בכל שהוא דכהתירו כך איסורו ובמסכת פיאה בשמעתא קמייתא בירושלמי משמע דאין לה שיעור כלל והא דלא תני לה בהדי הנך דאין להם שיעור משום דאין אדם עושה כל גורנו תרומה משום דכתיב ראשית ששיריה ניכרין ומתן בהונות אין שייך להזכיר כאן דלא שייך בהו לא פרוטה ולא כזית [ט]: **יכול** בשני כהנים ת"ל עליה. פירש בקונטרס שלא יתחייבו בשני לאוין על הלבונה ועל השמן אלא שני כהנים אחד נותן את השמן ואחד נותן את הלבונה אבל חד כהן לא מיחייב אלא חד לאו וקשה כיון דכתיבי שני לאוין למה לא יתחייב כהן אחד [י] כמו שנים ונראה לפרש דמיירי בשתי מנחות הנעשות בשני כהנים דהכי אורחא דמילתא משום ברוב עם הדרת מלך דהא בתנופת חזה ושוק וחלבים מטפלים בו שלשה כהנים משום ברוב עם הדרת מלך כדלקמן (דף סב.) כל שכן בשתי מנחות והכי קאמר יכול בשתי מנחות דווקא כתיבי שני לאוין שבזאת נתן שמן ובזאת נתן לבונה דאילו במנחה אחת כיון דכבר נתן עליה שמן הרי היא פסולה ולא מחייב תו אלבונה כדאשכחן לעיל (דף נו.) בהמחמץ את הפסולה דפטור ואע"ג דהתם כתיב לה' דדרשינן כשרה ולא פסולה אימא מהתם ילפינן ת"ל עליה בגופה של מנחה הכתוב מדבר לחייב שני לאוין וקצת קשה דלימא דקרא מיירי בשנתן השמן ואת הלבונה בבת אחת ושמא אי אפשר לצמצם אי נמי סתם קרא אורחיה בזה אחר זה כמו שרגילין במנחות שיש בהם שמן ולבונה ור"ת מפרש יכול בשני כהנים כלומר בשני [ט] דברים שזה נתן שמן וזה נתן לבונה והוא הדין באדם אחד בזה אחר זה אלא משום דאורחא דמילתא שני כהנים רגילין לעשות משום ברוב עם הדרת מלך ואמתני' קאי דחייב על השמן בפני עצמו ועל הלבונה בפני עצמה ובעי אי חייב בזה אחר זה על שתיהן אע"פ שנפסלה בשמן מידי דהוי אמחמץ אחר מחמץ או כיון דנפסלה איתו חייב ומתני' בשתי מנחות באחת נתן שמן ובאחת נתן לבונה ת"ל עליה בגופה של מנחה ילא נותן שמן על הלבונה או לבונה על השמן שאין זה בגופה ואפילו נתן את הלבונה מצד [י] אחד במקום שאין שם שמן מ"מ עליה משמע שאין כלל שמן בכל המנחה אי נמי בגופה משמע כשרה ולא פסולה: **רבי** שמעון אומר מנחת כהנים ומנחת כהן משיח אין בהן הגשה לפי שאין בהן קמיצה. תימה אלא מעתה מנחת חוטא של כהנים תהא טעונה הגשה דהא בעיא קמיצה לר' שמעון כדתנן פרק ואלו מנחות (לקמן עב:) רבי שמעון אומר מנחת חוטא של כהנים נקמצת והקומץ קרב בפני עצמו והשיריים קריבין בפני עצמן וכי תימא הכי נמי הא קא"ר שמעון בגמרא מרבה אני שאר מנחות שיש מהן לאישים ובאות בגלל עצמן ויש מהן לכהנים ומוציא אני שתי הלחם ולחם הפנים שאין מהן לאישים ומנחת נסכים שאינה באה בגלל עצמה ומנחת כהנים ומנחת כהן משיח שאין מהן לכהנים אלמא יש מהן לכהנים בעי ועוד קשה דשבק הכא עיקר טעמא דהכי הוה בעי למימר ר' שמעון אומר מנחת כהנים ומנחת כהן משיח אין בהן הגשה לפי שאין מהן לכהנים או בגמרא ליתני בברייתא מרבה אני שאר מנחות שיש בהן קמיצה ומוציא אני כל אלה שאין בהן קמיצה ונראה לפרש דקמיצה דנקט הכא אע"ג דלישנא משמע דלטעמא נקטיה על כרחין לא נקטיה לטעמא אלא לכללא בעלמא דכל שאינו בקמיצה אין בו הגשה דשמעינן מכלל זה שתי הלחם ולחם הפנים ומנחת נסכים ומנחת כהנים ומנחת כהן משיח [יא] ולאו למימר קאתי דכל שיש בו קמיצה יש בו הגשה דיש שיש בו קמיצה ואין בו הגשה כגון מנחת חוטא של כהנים: **מנחת** חוטא מנין. אשאר מנחות לא מהדר דהא כתיב במנחת מרחשת (ויקרא ב) אשר יעשה מאלה משמע כל המנחות הכתובות שם מנחת סולת מנחת מחבת חלות ורקיקין מנחת העומר ומנחת סוטה כדדרשי ר' שמעון ור' יהודה אבל מנחת כהנים ומנחת כהן משיח לא מפרש ת"ק מנא ליה ואי בבנין אב איכא למיפרך מה להלך השוה שבהן שכן נקמצות ויש מהן למזבח ולכהנים תאמר במנחת כהנים ומנחת כהן משיח דכולה כליל ואין בה לכהנים ושמא לא חשיב לה פירכא אי נמי מאת המנחה נפקא ליה כי היכי דנפקא ליה מנחת חוטא ודבר תימה דשביק הכא מנחת כהנים ומנחת כהן משיח דהוא עיקר פלוגתייהו דפליגי בה במתני' ר' שמעון ורבנן וגם צריך לדקדק אמאי לא נפקי מזאת תורת המנחה תורה אחת לכל המנחות ושמא לא משום דכתיב התם והרים ממנו בקומצו מסולת המנחה ומשמנה את כל הלבונה משמע דמיירי בטעונות קמיצה וטעונות שמן ולבונה ובאות סולת לאפוקי מנחת כהנים ומנחת כהן משיח דאין טעונות קמיצה ולא מנחת חוטא ומנחת סוטה דאין טעונות שמן ולבונה ולא מנחת העומר דסולת משמע חיטין וזו באה שעורין ולא כתיב בה סולת אלא גרש ושמן ומיהו בריש פירקין

מסורת הש"ס

א) [נדרים ב:], ב) לעיל נט. לקמן עג., ג) לקמן סג:, ד) [צ"ל נאמר הכא במנחה חובה ונאמר הכא במנחה נדבה. צ"ק וכן אי' בספרא], ה) צ"ק מ"ג, ו) [ויקרא ג], ז) נ"א מה"ד לא יתן עליה לבונה כו' בכזית הס"ד אח"כ ד"ה עליה משמע כו'. צ"ק [ועיין לקמן נט:], ח) [ועיין תוס' פסחים לג: ד"ה ואין ותוס' גיטין כ. ד"ה דלמא ותוס' ב"מ מז. ד"ה קונים], ט) מקומות שוה. צ"ק, י) אחר. צ"ק.

תורה אור השלם

1. וְאִם לֹא תַשִּׂיג יָדוֹ לִשְׁתֵּי תֹרִים אוֹ לִשְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה וְהֵבִיא אֶת קָרְבָּנוֹ אֲשֶׁר חָטָא עֲשִׂירִת הָאֵפָה סֹלֶת לְחַטָּאת לֹא יָשִׂים עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְלֹא יִתֵּן עָלֶיהָ לְבֹנָה כִּי חַטָּאת הִוא:
ויקרא ה יא

2. וְהֵבֵאתָ אֶת הַמִּנְחָה אֲשֶׁר יֵעָשֶׂה מֵאֵלֶּה לַיי וְהִקְרִיבָהּ אֶל הַכֹּהֵן וְהִגִּישָׁהּ אֶל הַמִּזְבֵּחַ:
ויקרא ב ח

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה בגופה וכו' תרין הס"ד ואח"כ מ"ה בגופה ותיבות יכול לא יתן כלי נמחק:

מוסף רש"י

כל היכא דתנן. כלומר מנחות עשר תנן. כלומר מנחות שוות בדין אחד לאפוקי מדר"ש. דמבעי' חד מנחה כמה למעבד מנחת תלופה כתלתא גווני לדידיה הוי י"א מנחות (לקמן עב: בכתי"י).

רבינו גרשום

נתן שמן על שירים של מנחת חוטא אינו עובר בדאמרי' דבש הותר בשירי מנחות וכן שמן נתן כלי שיש בו שמן על כלי שיש בו מנחת חוטא לא פסלה הואיל ולא עירבו במנחה גופה: בגופה של מנחה הכתוב מדבר לא יתן עליה [א] לאישים דאמר כהן אחד:

א) נראה דצ"ל דלא יתן עליה שמן לאישים כו'.

עין משפט נר מצוה

סר א מיי' פי"ב מהל' מעשה הקרבנות הלכה ו:

שיטה מקובצת

א) תיבות עליה שמן נמחק: ב) תנופה ולא הגשה הגשה ותנופה: ג) ר"ש אומר כו' תימה מאן [הוא] דפליג אר"ש דלא אמרו בגמ' דפליגי בהבי ור"ל דהיינו רבי יהודה דאמר בגמרא דר"ש מצריך [תלתא] קראי למעט שתי הלחם ולחם הפנים ומנחת כהנים ומנחת כהן משיח ומנחת נסכים מאלה להוציא שתי הלחם ולחם הפנים והקריבה להוציא מנחת נסכים והגישה להוציא מנחת כהנים ומנחת כהן משיח ור' יהודה מאלה לדרשה אחרינא רצה אחר מביא רצה חמישתן מביא וע"כ לא נשאר אלא תרי קראי והקריבה והגישה ומסתמא מוקי לה חד להוציא שתי הלחם ולחם הפנים וחד להוציא מנחת נסכים אבל מנחת כהנים ומנחת כהן משיח מסתמא לא מפקינן מהגשה. תר"א: ד) מאלה לה' וגו'. תיבות והקריבה אל הכהן והגישה נמחק: ה) מנחת חוטא מנין. דבשלמא שאר מנחות כתיב וזאת תורת המנחה תורה אחת לכל המנחות ומנחת חוטא אינו בכלל דהא הגשה במנחת נדבה כתיב דכתיב ביה שמן ולבונה ובמנחת חוטא אין בה לא שמן ולא לבונה: ו) נאמר הכא ותיבת הכא נמחק: ז) מתיבות הוי רבוי אחר רבוי כו' עד דאיכא שיעורא נמחק: ח) אכילה ואין אכילה בפחות מכזית הס"ד ואח"כ מה"ד עליה דמשמע: ט) דעל משהו נמי חייב צ"ע א"כ למה לא מחייב בשמן על משהו. תר"ח: י) כמו שנים הרי נא ומבושל לוקה שתים ופר"ת יכול בשתי מנחות דוקא באחת נתן שמן ובאחת נתן לבונה הוא דמחייב ב' לאוין אבל בחדא מנחה לא מחייב אלא חדא. ועוד יש לדבר דכיון דנתן את השמן הויא לה מנחה פסולה ולא מחייב תו אנתינת לבונה כדאמרינן לעיל גבי מחמץ אחר מחמץ במחמץ את הכשרה אבל לא הפסולה והא דנקט ב' כהנים אורחא דמלתא משום ברוב עם כו' וצ"ע קצת דבגי מחמץ כתיב לה' דמינה דרשינן כשרה ולא פסולה. תר"א: יא) ולאו למימר א"כ היינו הך אין בהם קמיצה להכשיר השירים לכהנים. תר"ח:

א) נראה דצ"ל ולאו למימר קאתי וכו' עד כל כהנים אע"ג היינו הך וכו'.